

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 8-50
za en mesec " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 8.—
za en mesec " " 2.—

V spravi prejemov mesečno K 1-70

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . . " 13 v
za trikrat . . . . . " 10 v
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna pettivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenim nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Rokopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštno hran. račun št. 24.797. Ogrske poštno
hran. račun št. 28.511. — Upravniškega telefona št. 188.

Turki strahovito poraženi. — Turške vesti o zmagah popolnoma izmišljene. — Turki od grškega prestolonaslednika premažani tudi pri Solunu. — Francosko posredovanje izjalovljeno. — Vse proti avstrijski diplomaciji.

Današnja številka obsega 8 strani.

„Mir in red!“

(Izvirno pismo iz Hrvaške.)

Nekaj posebnega je dejstvo, da Cuvaj svoj komisarjat pred merodajnimi krogi na Dunaju opravičuje in podpira s tem, češ da v Hrvaški in Slavoniji vlada mir in red. Res je, da je mir; toda ta mir je kakor kup suhljadi — treba samo iskre in ogenj bo planil. Ta mir ni zaslug tirana, nego naše hrvaške in srbske inteligence, ki ta mir vzdržuje in varje in želi, da ga tudi v bodoče ohrani, da oblastnikom dokaže, da Cuvajev ali čečarkoli komisarjat na Hrvaškem ni vreden pipe tobaka.

Zakaj Cuvaj naglašja ta mir in red? Zato, ker se na dnu srca želi obratno. Potem bi zopet govoril: »Hrvatje so revolantje, komisarjat je potreben.«

Cuvaju pride vse prav. Zlodja je njemu za mir in red! Njemu je na Markovem trgu v Zagrebu prijetno in paševanje z bajoneti je lahka reč.

Dozdaj je Cuvaj svoj obstanek na vladi še vsakokrat opravičil z mirom in redom v deželi. Povsod drugod po svetu pa se neustavno stanje opravičuje z nemiro in uporom. Ta splošna državniška metoda ne velja na Hrvaškem.

Da so Hrvatje mir in red vzdržali v deželi sami brez Cuvajev strahovlade, se razvidi že iz zadržanja narodnih poslancev, ki skozi celo leto, odkar pašuje Cuvaj, niso prišli v svoje volilne okraje samo radi tega, da bi jim Cuvaj ne podtaknil, da žele porušiti mir.

Sedaj pa bi narodni poslanci vsekako morali stopiti iz svoje rezerve in pasivnosti, — ne zato, da porušijo mir med narodom, marveč zato, da porušijo Cuvajev nered, v katerem se hrvaški narod po krivdi Lukacsja in Cuvajja nahaja. Ljudstvu bi se moralo pojasniti, kdo je kriv njegovega zla in nesreče in zakaj vladajo v deželi take nezakonite in neustavne razmere. Vsekako bo Cuvaj proti njim uporabil

silo in podvzel korake, da uniči narodno gibanje, toda potem bo hrvaški narod vsaj mogel dokazati, da je Cuvaj sam porušil mir in red samo zato, da merodajnim krogom zopet zamaže oči z ravno nasprotno frazo.

Cuvaj sporoča: »Es bleibt alles wie bisher, — ostane kakor je bilo doslej!« Dozdaj so Hrvatje tiho škripali z zobmi in čuvali mir, čakajoč, da nastopijo zopet normalne in zakonite razmere. Če je po Cuvajevem priznanju v deželi mir in red — čemu potem komisarjat? Čemu nasilja in strahovlada? Čemu žandarski sistem? Kaj se iz Hrvaške želi napraviti novo Macedonijo, namesto ustavne dežele?

Cuvaj se hvalisa, da bo nadaljeval svoj posel. Ali misli pod tem svojo brutalno silo in razuzdanost svojih uradnikov? Kaj je drugače dobrega storil, odkar je na vladi? Ali ima pokazati le en pozitiven uspeh — razun onega, kar je storil samovoljno in protiustavno?

Avstro-ogrška monarhija kaže nasproti Hrvaški zares grozen cinizem in skrajna brezobzirnost.

Toda varajo se Cuvaj in njegovi mecen v Budimpešti, da se bo dal hrvaški narod s komisarjatom in kruto silo zatreti. Hrvaški narod zahteva in mora dobiti svoje pravice, osobito sedaj, ko se je okreplil z zvezo z brati Slovenci.

Državni zbor.

Govor poslanca Grafenauerja

o koroških razmerah v državnem zboru je bil eden njegovih najboljših in z bakljo posvetil v tisto gnezdo nasilstva in brezpravja, ki se po pravici imenuje koroški vilajet. Govor bomo v celoti priobčili, za danes le dva najvažnejša odstavka po stenografskem zapisniku:

»Na Hrvaškem imamo svetovno slavnega moža. Piše se Cuvaj. Dejanja tega visokega komisarja so taka, da morajo ves svet napolniti s strahom in nas Slovane z ogorčenjem. Jaz se sicer

ne čudim nad slepoto avstrijske diplomacije, kajti ta nikoli oči imela ali pa jih ima, toda, ako jih odpre, gledajo nazaj. (Veselost.) Jasen dokaz temu so dogodki na Balkanu. Mali knezi so že pred leti vedeli, kaj jim je storiti, toda veliki gospodje, naši gospodje poslaniki v inozemstvu, ti si niso vedeli pomagati, bili so slepi in so drug drugemu pisali note. (Veselost.) Gospodje! Veliki so note pisali, depeše pa si pišejo zdaj mali. (Velika veselost.) Glejte, gospodje, Mozart gotovo ni bil diplomat, toda njegove note so veliko boljše od not naših diplomatov (Veselost), njegove note imajo še danes veliko veljavo po celem svetu, na naše diplomacije pa tudi ves svet žvižga, ampak v drugačnem zmislu. (Velikanska veselost in pritrjevanje.) Hrvatsko torej, ki zelo mejni na boreče se rodove naših slovenskih bratov na Balkanu, upravlja Avstrija, oziroma Ogrska, nič boljše kakor Turčija Makedonijo. Živimo v krščanskokatoliški državi, toda z manjšinami v tej državi se postopa slabše kakor po turško. (Zelo rest!) Gospodje! Jaz tako vas kakor visoko vlado pozivljam, naj oči odpre. Mi smo teh preganjanj siti! (Klici: Tako je!) — Govornik je nato bičal nečuvne šolske in justične razmere na Koroškem in zaklical: Sedanji šef justice je zelo podoben krasnemu roparskemu vitezu. (Točno po stenografskem zapisniku.) — Končal je poslanec Grafenauer svoj govor sledeče (po stenografskem zapisniku):

Primerjal sem razmere na Koroškem in Hrvaškem z onimi v Makedoniji. Zdaj pa vidimo, kako na jugu gori. Ne želim tega v naši državi. Toda zadnji čas je, da se spametujete in se vprašate: N li tudi pri nas mnogo zelo gnjilega. Napravite red, dokler je dan, kajti zna priiti noč, ko se ne bo moglo nič več narediti. Jaz zato priporočam najvišjim voditeljem monarhije, da se spametujejo. (Veliko odobravanje.)

Po odločilni bitki pri Lule-Burgasu.

(Piše prof. Ant. Bezenšek.)

Sofija, 31. okt.

Danes zgodaj je prišla iz bojišča radostna novica o veliki zmagi Bolgarov nad Turki pri Lule-Burgasu, kakor sem Vam precej brzojavno naznanil. Od tam sta begajoči turški armadi le dva pota odprta: proti Carigradu ali proti Rodostu ob Mramornem morju). Kamorkoli se poda, njej je osoda odločena.

Bolgarska armada stopa že dvajseti dan po objavi vojske ravno tako brzo in zmagovito naprej, kakor od samega začetka.

Turčiji grozi sigurna propast. Ona se ne bode rešila, ako bi tudi sam sultan Hadži Mehmed V. prepasal legendarno krivo sabljo sultana Osmama, misleč, da bo morebiti ta sablja vdhnila pogum onemoglemu in prestrašenemu turškemu vojaku.

Bolgarska armada stopa zmagovito naprej, njen cilj je Carigrad.

Turška država, razjedena vsled krivic in zverskih grozovitosti Mohamedancev v prešlih letih in stoletjih, propada od dne do dne, da celo od ure do ure. Gnjlili temelji turške imperije so vsi razmajani do poslednjega kamna. Tu ne pomaga niti Osmanova kriva sablja, niti »sveta« rusa (dlaka) iz Mohamedove brade, niti rumeni pantoflji »velikega« proroka, niti »čudežna« voda iz Meke, imenovana »sem-zej-suj«.

Nastopil je fatalni trenotek za Turke, ko jih kaznuje za njihove grozovitosti in hudodelstva, izvršena nad kristjani in Slovani, orožje istih vernikov in narodov. To maščevalno orožje bo potem pač sveto za potomce onih hrabrih junakov, ki se zdaj z njim bojujejo proti petvekovnim tiranom.

Na stenah nekdanje Bizantije so že s krvavimi pismenkami zapisane besede:

LISTEK.

Roža svetla.

Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

Brata sta sedela na sprednjem delu ladije; Godvin je čital nek arabski prevod evangelijev, Wulf pa mu je ne posebno lahko sledil z latinskimi prevodi. Prvemu jeziku sta se precej dobro priučila pri sir Andreju v svoji mladosti skupaj z Rozamundo, čeprav nista znala tako dobro govoriti kakor ona, ki jo je že mati naučila. Ker sta dobro vedela, da jima bo prav prišlo znanje tega jezika, sta porabila dolgo vožnjo, da sta se z branjem arabskih knjig in z razgovori s sirskimi trgovci in mornarji vadila arabskega jezika.

»Zapri knjigo,« reče Wulf, »tam je najbrže Libanon«, in pokazal je na dolgo vrsto gora, ki so se kazale iz svoje meglene odeje.

»Da,« odvrne Godvin, »obljubljena deželala!«

Posebno za naju,« odgovori Wulf. »Zahvaliva Bova, da je prišel čas dela,

čeprav ne morem nič vedeti, kako naj začneva.«

»S časom vse dozori. Poiskala bova kakor nama je naročil stric, šejka Džebala — —«

»Tiho!« reče Wulf; potniki so se namreč poskrili v sprednji del ladije, in so veseli, da so grozote vožnje prestane in da bodo kmalu stopili na zemljo, po kateri je hodil njihov Gospod, molili in prepevali zraven pesmi. — Neki trgovec znan pod imenom Tomar iz Ipswicwa, je stal čisto blizu bratov ter je bilo videti kakor da bi se zanimal za njun razgovor.

Brata sta se pomešala med potnike in Tomaž iz Ipswicwa, ki je bil že prej obiskal te kraje, kakor je kazalo, je opozarjal tudi na lepote mesta, na rodovitno okolico, na visoke, s cedrami poraščene gore, kjer je — po njegovih besedah — sirski kralj Hiram sekal les za Salomonov tempelj.

»Ali ste že bili gori?« je vprašal Wulf.

»Da, po pravilih,« je odgovoril. In pokazal je veliko s snegom pokrito goro na severu. »Le malo jih gre dalje.«

»Zakaj pa?« ga vpraša Godvin.

»Ker se tam začne zemlja šejka Džebala,« in pomenljivo ju je pogledal.

»kamor se ne upa ne kristjan ne Saracen brez povabila.«

»Kako to?«

»Zato,« odgovori trgovec in ju še dalje motri, »ker ljudje ljubijo svoje življenje, ta poglavar pa je gospod smrti in čara. Čudovit grad, okolo njega pa se dvigajo čarobni vrtovi, kjer bivajo ljubke ženske, ik so zli duhovi, ki pahnejo duše možkih v propad. Ta stavec iz gora je pa tudi velik morivec, pred katerim trepečejo celo vsi knezi na Jutrovem; na njegovo besedo njegovi fedajci (fedais) ali služabniki, umore vsakogar, ki ga on sovraži. Mladeniča, jaz imam vaju rad, in zato rečem, pazita se. V Siriji je videti mnogo lepega; ne silite zato v Masijaf in ognita se njegovega strašnega gospodarja, ako želite še kdaj videti — stolpe lincolske.«

»Gotovo se bova,« reče Wulf. »Vendar pa mora biti ona dežela vredna, da se potuje po njej.«

Tedaj so priplavali čolni, da jim prinesejo pozdrave z obrežja — v onih časih je bil namreč Bajrut v rokah Frankov — in sredi vpitja in zmede, ki je sledila, nista več videla tega trgovca Tomaža. Brata ga pa tudi iskala nista, ker se jima ni zdelo previdno, da

bi kazala preveč radovednosti glede šejka Džebala. Bilo bi pa tudi brezuspešno, kajti ta trgovec je bil v zasebnem čolnu celi dve uri prej na suhem, predno je bilo njima dovoljeno zapustiti ladijo.

Na obrežju sta ugibala, kje bi našla gostilno, mirno in ceno; nista namreč marala, da bi ju prištevali med bogate in ugledne ljudi. Tedaj se jima približa visoka, zastrta ženska, ki je nista videla, kako ju opazuje, ž njo pa nosač, ki je vodil osla. Ta človek je brez vseh besedi zgrabil njuno prtljago in jo z veliko naglico nalagal na osla; ko sta hotela ugovarjati, je pokazal na zastrto žensko.

»Oprostite,« se je obrnil Godvin do nje v francoskem jeziku, »ta človek —«

»Naklada vašo prtljago, da jo ponese v mojo gostilno. Cena je, in udobna, upam da bosta zadovoljna pri meni,« je odgovorila s prijetnim glasom v francoskem jeziku.

Godwin pogleda Wulfa, in Wulf Godvina, posvetovala sta se, kaj jima je storiti. Ko sta bila edina v tem, da ni pametno zaupati se na ta način skrbi neznane ženske, sta uzrla osla, ki ga je nosač z njuno prtljago na hrbtu odveljal.

propovednica s štirimi evangelisti, zelo okusno izgotovljena, dasiravno nima še primerne vitke strehe. Z zadovoljstvom ti počijejo oči na sicer malih, pa ljubkih stranskih oltarjih z lepo izklesanimi kipi Brezmadežne Devce Marije in sv. Jožefa. Pred prostranim, skoraj veličastnim presbiterijem te ustavi beli obhajilnik. Nad vse krasen je pa veliki oltar: to je biser naše cerkve. Prostorne trojne stopnice lepo soglašajo z vsemi razmerami presbiterija in oltarja ter so jako praktične za hojo in poklekovanje. Istotako je menza kaj pripravna, primerno visoka, prav zadostno široka, ne da bi kaj ovirala duhovnika pri izpostavljanju in shranjevanju sv. Rešnjega Telesa. Lep je tabernakelj, iz belega kararskega marmorja, ob straneh z malimi kerubini. Tabernakelj ima neko novo, zelo praktično posebnost; ima namreč tudi vratica zadaj, tako da se lesena omarica za slučaj prezračena, osušenja ali kake poprave poljubno vun vzame in zopet nazaj dene. Nastavek oltarjev je iz belega marmorja in ima na vsaki strani tabernaklja po dve visoki niši, v katerih so kipi svetnikov, in sicer na evangelijski strani sv. Cirila, zraven sv. Petra, na listovi

strani v isti vrsti sv. Metoda in zraven sv. Pavla. — Proti višini se skončuje bogati nastavek v presenetljive gotične okraske, iz katerih veje umetniški duh. Višek krasote je pa veličastni tron sv. Antona Pad. z njegovim kipom vred, ki se dviga visoko za tabernakljom v obočje. Vsa imenovana kamnoseška dela znotraj cerkve so iz dragocenega marmorja, stopnice in menze oltarjev iz kraškega, nastavki na njih večinoma iz istrskega belega marmorja, tako tudi obhajilnik in propovednica; nekateri postranski deli so iz nabrežinskega, vsi kipi in tabernakelj s kerubi vred pa iz belega kararskega marmorja. Vsa ta dela izpričujejo, da je g. kamnoseški mojster Feliks Toman v cerkveni umetnosti zelo izobražen, pa tudi v praksi istotako preizkušen; mojster je tudi zaradi zmernih cen in radi prizanesljivosti pri odplačevanju zelo priporočljiv. Čislanim častilcem in častilkam sv. Antona Pad., Devce Marije in pa sv. Jožefa ter drugih naših patronov se lepo priporočamo za blagohotne darove naši novi farni cerkvi, imamo namreč še poravnati mnogo tisočakov. — Blagoslovi Bog! — Šmidovnik Anton, župnik.

Turška armada na vzhodu razbita.

Grška zmaga pri Solunu. — Srbska armada zavzela Prilep in se bliža Bitolju. — Diplomatično posredovanje izjavljeno.

Vojaški in diplomatični položaj je kratko skiciran sledeči:

Bitka na črti Lüleburgas—Viza je trajala 5—6 dni in je morala biti strašno krvava. Nazim-paša je vse zastavil, da zmagovito bolgarsko prodiranje ustavi. A Bolgari so res vrazji dečki. Vsi posebni vojni korespondenti — angleški, francoski, nemški, laški — so edini v tem, da kaj enakega, kakor je bolgarski napad, ne pozna vojna zgodovina. V bližini 400 korakov se vzdignejo celi polki, ne marajo za ogenj, in kakor val se vržejo na sovražnika in ga podro. Druga posebnost v tej vojski je, da bolgarski generalni štab varuje najstrožjo tajnost, tako da namah vstanejo iz zemlje čete in poveljniki, o katerih človek misli, da se bore na zapadnem bojišču, a jih imajo na razpolago na vzhodu. Nekaj krasnega je nadalje poizvedovalna služba Bolgarov in njihovi obkolilni manevri. Pripominjamo, da se je večina bolgarskih generalov izučila v ruskih in laških akademijah.

Nazim paša je res vse storil, kar se je dalo. Najprej je na vzhodnem krilu pri Vizi Bolgare zadrževal, kar je mogel. Ko se je pa moral tako na zapadu iz Lüleburgasa umakniti, je poslal Torgut-šelket pašo na vzhodu pri Midiji z izkravalnim zborom 20.000 mož Bolgarom v hrbet. Bolgari so Torgut pašo porazili in baje celo obkolili, tako da se je le z velikanskimi izgubami prebil skozi bolgarske čete v Čataldžo.

Da so bili ti boji zelo ljuti, o tem ni nobenega dvoma, zmagovalne vesti Turkov, češ, da so Lüleburgas zopet osvojili, pa so po vsej priliki izmišljene. Peterburška brzjavna agencija poroča danes iz Carigrada, da so Turki vse stare pozicije zopet zasedli in da se Bolgari umikajo, obenem pa iz istega Carigrada poroča, da so Bolgari zavzeli že Čorlu. Če se še vpošteva, da poročevalec »Daily Chronicle« iz turškega tabora samega poroča o strahovitih porazu Turkov, je opravičen sklep, da Turki naravnost lažnjive vesti fabricirajo, da preprečijo revolucijo v Carigradu, kjer je vse skrajno razburjeno.

Obenem prodirajo Bolgari na zapadu (dubniška armada), da se polaste železnice Solun—Carigrad, ki bo v slučaju potrebe izborna služila za transport pomožnih srbskih in grških čet na vzhodno bojišče. In na zapadu je bolgarska kavalerija zavzela že železniško postajo Xanti v porečju Meste ter se bliža pristanišču Kavali in Dedeagaču, kjer so se po neki še nepotrjeni vesti že izkricali Grki. Te bolgarske čete imajo najbržeje tudi namen zavzeti Gallipoli, da bo vzhodna bolgarska armada na svojem desnem krilu popolnoma zavarovana. Obenem pa je desno krilo bolgarske glavne armade zavzelo tudi Rodosto, kakor danes priznavajo carigradska poročila sama.

Kako bolgarski vojni aparat izborno funkcionira, spričuje znani Mario Nordio, ki iz Sofije poroča, da so Bolgari turški napad pri Midiji cel dan pričakovali, da so torej o njem bili najmanj že dva dni prej obveščeni.

Srbska glavna armada je prodrla iz Velesa v mesto Prilep, ki je je brez boja zavzela. Zdaj ima do Bitolja, kjer se baje nahaja en del razkropljene Zekki paševe armade, po popolnoma ravni cesti le še 40 km. Zekki paša, ako je sploh tukaj, bo prišel zopet v lepo past, ker se od juga bliža del grške vzhodne armade, ki je že zavzela Sjatiste na poti v Bitolj.

Gros grške glavne armade pod prestolonaslednikom Konstantinom, ki je po bitki pri Nabalköju, kjer je padlo okoli 1200 Turkov, zavzel Verio, stoji glasom

poročila »Daily Chronicle« že blizu Soluna in je tu Turke že porazil. Seveda Turki pri Solunu niso imeli bogzna kaj vojaštva.

Trdo gre le pred Skadrom, kjer se Črnogorci že precej časa trudijo, a Tara-boša vendarle še niso mogli zavzeti. Zdi se, da se bo Essad paša od vseh turških vojskovodji najdelj branil in tako čast turškega orožja vsaj nekoliko rešil.

Z grškega zapadnega bojišča je zdaj dospela tudi ofiциelno potrjena vest, da se je Preveza, jako važna točka, udala. Od tod je po dolini Lura lahko prodirati proti Janini, kateri general Sapunzakis dozdej ni mogel priti blizu, dasi poroča, da je pravkar nekje Turke premagal. Pomisliti je, da ima Sapunzakis od pinduškega gorovja sem zelo težak teren.

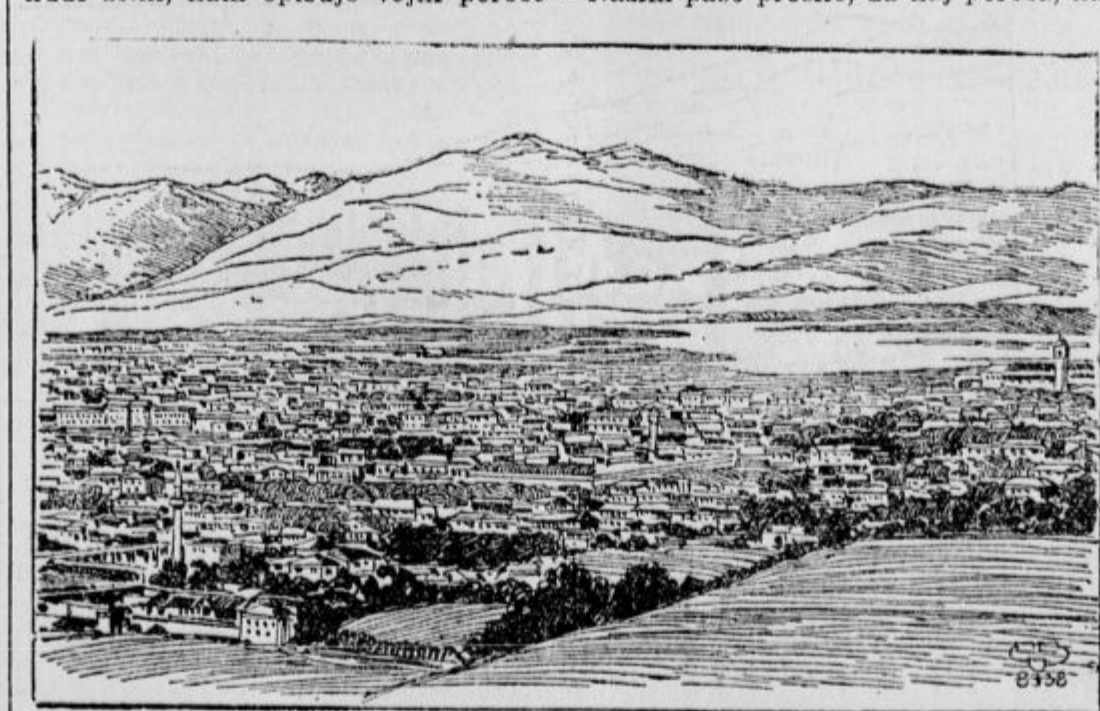
Glede diplomatiškega položaja imamo danes pred seboj take vesti, da, če so resnične, pomenjajo za avstrijsko diplomacijo res katastrofo. Poroča se namreč z vso gotovostjo, da se Poincaréseva formula za posredovanje ni mogla sprejeti, ker se je je Avstrija odločno branila, to pa zato, ker je Francija zahtevala, naj Avstrija izjavi, da na Balkanu ni nič interesirana, oziroma saj ne več kakor ostale velesile. Tako celo nam dozdej prijazna Francija pojmuje našo »zgodovinsko nalogo na Balkanu«!

Nadalje se poroča, da so na Dunaju jako iznenadeni, ker Sasonov balkanskim narodom, oziroma Srbom, daje proti Avstriji poguma, tako da Srbi zdaj baje niti o gospodarskih kompenzacijah za Avstrijo nočejo slišati. Srbski uradni list res da zaogovarja sporazum z Avstrijo, srbska javnost pa kaže očito nasprotstvo do monarhije, katero Srbi že opominjajo, da nima od balkanskih Jugoslovanov nič zahtevati, dokler svoje lastne Jugoslovane tlači. Treba je reči, da imajo Srbi žalibog popolnoma prav.

Končno se poroča, da je Rusija predložila novo posredovalno formulo na podlagi desinteresimenta Evrope in primernih teritorialnih pridobitev balkanskih držav. Obenem se izve za neki jako značilen dogodek, ki precej dokazuje, da je tudi ofiциelna Rusija na strani balkanskih narodov. Anglija pripravlja svoje brodovje. Balkanske države sploh vsako intervencijo odklanjajo.

SOBOTNA IN NEDELJSKA POROČILA O VOJSKI.

Na noži
Občudovanja je vredna hrabrost bolgarskih vojakov - junakov. Kako zmagujejo in kako so zmagali v zadnji hudi bitki, nam opisuje vojni poročevalec »Reichspošte«, ki se je sam udeležil tridnevne bitke 2. bulgarske armade pri Lüle Burgasu. Piše:

Pogled na Skader (Skutari).

BOJIŠČE OKOLI SOLUNA.

a = Solun; b = Bitolj (Monastir); c = Skoplje; d = Priština; e = Kumanovo; f = Vranja; g = Küstendil; h = Sofija; i = Veles (Köprülü); k = Seres; l = Veria; m = Servia; n = Larissa; o = Olimp.

valec »Reichspošte«, ki se je sam udeležil tridnevne bitke 2. bulgarske armade pri Lüle Burgasu. Piše:

Hrabrost Bulgarov nima zgleda. Bulgarska pehota vdejevuje dejansko svoje geslo: »Na nož!« Nič se ne ozira na moderno taktiko, ki predpisuje, da se mora sovražnik z ognjem premagati. Ko se Bulgari na 400 korakov in še več približajo sovražniku, se dvignejo celi polki in se vržejo v neprestanem teku na sovražnika. Nič ne streljajo in ne izrabljajo ugodnosti terena. Bulgar hoče z nožem (bajonetom) na Turka. Častniki ne morejo hrabrosti svojih junakov zadržavati. Neki polk, ki še ni bil v boju, in je sledil bojni črti v rezervi, je na klic nekega podčastnika, ne da bi bil kdo enkrat ustrelil, brez vsakega povelja planil na Turke. Vojaki niso hoteli slišati, ko so jim častniki klicali, da naj obstoje in da naj se vržejo na zemljo.

Ravno tako hrabri kot vojaki redne bulgarske vojske so tudi rezervisti, ki ne nosijo vojaških uniform, marveč svojo civilno obleko, ki so pa oboroženi z repetirno in bajonetom. Osebito hribovski polki so trdi, hrabri vojaki, ki nimajo menda nič živcev, tako junaško se bore.

Poročevalec »Reichspošte« sodi, da ni nikakor gotovo, če bo sploh turški armadi mogoče uiti v Čataldžo, dasi se Nazim paša za umikanje svoje armade hrabro bije. Turške izgube so velikanske. Pot, po kateri beže poraženi Turki, označujejo goreče vasi in poklani kristjani.

Turška armada se more le še pri Čataldži ustaviti Bulgarom. Utrdbe pri Čataldži zapirajo v daljavi 35 km polotok, ki leži med Marmarskim in Črnim morjem. Utrdbe so pa že zastarele in najbrže ne bodo dolgo zadrževale zmagoslavne bulgarske armade, ki hoče s Turki mir skleniti v staroslavnem Carigradu.

Položaj v Carigradu.

Berolin, 4. novembra. »Lokalanzeiger« poroča iz Carigrada: Razpoloženje v Carigradu je pesimistično. Vojno ministrstvo je uradno razglašalo, da upa na zmago ali pa objavlja poročila, ki jih čez nekaj dni zopet demantira. Niti turški ministri ne vedo, kaj da se na bojišču godi. Dne 2. t. m. je brzjavno turško vojno ministrstvo Nazim pašo prosilo, da naj poroča, kaj

da je kaj novega na bojišču; Nasim paša je pa odgovoril: »Dajte mi mir! Če se kaj zgodi, kar je važno, bom že poročal. Razmere v turški armadi so strašne. Ljudje že več dni niso ničesar jedli in so vojaki popolnoma demoralizirani. V Carigrad je dozdej došlo le 2000 lahkih ranjencev, nevarno ranjeni vojaki pa umirajo na bojišču, ker ni zdravnikov, da bi jim rane obvezali.

Umikanje turške armade.

Berolin, 4. novembra. »Vossische Zeitung« poroča iz Pariza: Potruje se, da se Turki v najlepšem redu umikajo, a da jim Bulgari korak za korakom sledijo. Čataldžke utrdbे niso tako imenitne, kakor to Turki trde, ker so deloma razpadle in 35 let niso bile popravljenе. V bulgarskem glavnem stanu so pa izvedeli, da koljejo Turki nune.

Berolin, 4. novembra. »Voss. Ztg.« poroča iz Sofije: Bulgarska armada zasleduje Turke ponoči in podnevi je že večkrat vrgla turško zadnjo stražo.

Pred Odrinom.

Carigrad, 4. oktobra. Iz Odrina došla poročila potrjujejo, da cernirajo Bulgari mesto in sicer stojijo Bulgari na severni strani v Akbunarju, na severno-zahodni strani v Kenanu in na zahodu v Kojunli. Pred Odrinom je primerno mirno. Le ko so hoteli vdreti iz mesta vjeti Bulgari, so turški vojaki s streljanjem beg preprečili. Avstro-ogrski konzul je vse storil, da štiti avstrijsko in nemško kolonijo. Trdi se, da so Turki v Hasköju, ko so pred Bulgari bežali, oplenili vse trgovine. Nekega turškega generala so vojaki ustrelili.

Iz Skoplja kamor je došel princ Jurij, prihajajo poročila, da so številne srbske čete (baje 45.000 mož) odšle na pomoč Bulgarom proti Odrinu.

Prev:za se udala.

Atene, 4. novembra. »Agence d'Athènes« poroča, da se je mesto Preveza predalo Grkom.

Prodiranje Srbov.

Uradno se poroča, da so Srbi zasedli Tetovo, Gostivar in Prilep.

Grki pred Dardanelami.

»Agence d'Athènes« poroča: Admiral Kunduriotis brzjavlja: Grško brodovje stoji še vedno pred Dardanelami in čaka turško brodovje, ki se pa ne upa napasti Grkov. Poročnik Votsis, ki je torpediral v Solunu turško križarico »Feth-i-Bulend«, poroča: Iz Scale Elevterochorija sem odjadral ob 9. uri zvečer. Dasi so Turki razsvitljevali morje, sem ob 11. uri 20 minut ponoči pripeljal v solunsko pristanišče. Videl sem turško križarico ob levi strani nasipa. Neopažen sem se približeval ladji in sem iz daljave 150 metrov lanciral dve torpedovki na ladjo, nakar sem se s polnim parom odstranil. Počilo je tako hudo, kakor da je ustrelil top. Križarica se je premaknila, iz dimnika se je valil gost dim. Čuli smo žvižgati, na to se je ladja nagnila in se potopila. Všel sem neopažen.

Prodiranje Grkov.

General Sapuntzakis poroča: Pri Anoghiju se je vnel boj med Grki in Turki. Grki so Turke premagali.

Boj pri Nalbandkiöju.

O boju pri Nalbandkiöju, ki se ga je udeležilo 4000 Turkov, je padlo 1200 Turkov. Turki so bili presenečeni na črti Sorovič—Bitolie.

Srbska armada se združila z Grki.
Iz Beograda uradno poročajo, da se srbska armada pri Prilepu kmalu združila z Grki.

Boj za Skader.

Skader so Črnogorci na suhem povesod obkolili. V mestu je mirno. Posadka šteje 15.000 mož. Proti Črnogorcem se brani mesto Taraboš in Tebe, kjer neprestano gromi 60 topov. En teden že v mesto ni došlo nobene hrane. Brzojav je prekinjen, mostovi se sekajo, živil manjka, dasi love v jezeru ribe, a to je za toliko ljudi preživiti premalo. Za ranjence ni čisto nič preskrbljeno. Črnogorcem na pomoč je došla srbska artiljerija.

O boju so došla danes sledeča poročila:

Rjeka, 4. novembra. Kralj Nikolaj se je podal minoli četrtek v Bar, odkoder se je z jahto »Rumunija« peljal po Bojani. V petek je jeznil kralj s spremstvom v hudem dežju v glavni stan generala Martinovića, kjer je inspiciral zgradbo baterij, ki so jih kljub deževju v torek dogradili. Čez reko Bojano so napravili tri mostove, ki jih je turška artiljerija pri Brdici trikrat obstreljevala. Dne 2. t. m. se je kralj vrnil nazaj v Rjeko. Ko je kralj iz Bara odpotoval, je eksplodiralo v starem mestu malo municijsko skladišče.

Rjeka, 4. novembra. Črnogorci so prijeli 27 Albancev rodu Skreli, ki se bore na turški strani, dasi so prisegli Črnogorcem zvestobo.

Rjeka, 4. novembra. Po bitki pri Kiriju 29. m. m. je pričel takoj delovati oddelek Avstrijskega rdečega križa.

Carigrad, 4. novembra. Poveljnik turške zahodne armade poroča: Pri zadnjem napadu severno-vzhodno od Skadra smo sovražnika, ki je štel 4300 mož, razkropili. Črnogorci so izgubili nad 1000 mož. Vjeli smo enega stotnika in 8 vojakov ter zaplenili več pušk, municijo in šotore.

Črnogorska brigada prekorčila Bojano.

Rjeka, 4. novembra. Kljub hudemu streljanju turške artiljerije je 3000 mož močna črnogorska brigada prekorčila reko Bojano.

Nevaren položaj v Solunu in Carigradu.

Solun, 4. novembra. Tujci so v nevarnosti, ker je prebivalstvo vsako uro bolj razburjeno. Vsak dan pričakujejo sultanov irade, s katerim dovoli angleški pomorski diviziji, ki je pri Tenodosu vsidrana, da sme odjadrtati skozi Dardanele. Iz Aleppa je došlo 50.000 vojakov redifov, ki pa jim prebivalstvo čisto nič ne zaupa. Kurde in Čerkese so odposlali iz mesta. Odkar je došel Nazim paša, se je morala turških vojakov nekoliko izboljšala.

Usodna sablja. — Bolgarski car napoveduje katoliško mašo v Carinu.

Malo pred bitko pri Lozengradu poslal je sultan sinu Muktar paše, divizijskemu poveljniku, krasno sabljo, polno diamantov, s sledečim pismom: »Sin, pošiljam Ti ta majhen spomin, o katerem upam, da ti bo sledil v vseh zmagah, za kar se mi zahvališ v Sofiji, potem ko izgine to mesto in bodo razkropljeni sovražni narodi!« Sabljo in pismo so ugrabili Bulgari z vso prtljajo Muktarjevo v oficirskem klubu v Lozengradu. Sablja pride res v Sofijo, a v vlak carja Ferdinanda, ki jo obdrži v spomin na vojno, a zahvalo bo sultan težko prejel. — V Stari Zagori, v glavnem mestu, srečal je car Ferdinand patra Salvatorja, pobožnega katoličana, ki spremlja vojsko in ga vpraša: Je kaka katoliška kapelica v Odrinu? Da. Veličanstvo odgovoril je pater. Dobro torej — nadaljeval je car — v nedeljo boste tam maševali.

Pretrgane zveze. — Bulgari zajeli dva turška vlaka.

Položaj Turkov je obupen. Vse železnične proge so sedaj pretrgane na najvažnejših krajih, tako da je nemogoče vsako dovažanje. Te dni so se polastili Bulgari celih dveh vlakov z lokomotivami in obojem, polni municije in provianta, prihajajoča iz Carigrada in namenjena v Odrin. Ko pišem, demonstrira po ulicah narod, mogočni »Hura«-klici napolnjujejo zrak. Slavi se zmago skupno z odhodom makedonskih prostovoljcev, ki korakajo proti bojišču v tisočih in tisočih za osvobodjenje.

Kristjani v turški vojski.

Iz Aten poročajo, da se med turškimi vjetniki nahaja mnogo kristjanov-Bolgarov, ki pripovedujejo, da so bili s silo uvrščeni v bojno vrsto. Pravičar, da pri spopadih noben krščanski vojak ni rabil orožja proti krščanskim četam, marveč so vsi čakali prve prilike da so se podali. Tako delajo vsi kristjani v turški vojski. Ti vjetniki pripovedujejo tudi, da v turški armadi ni ne reda ne discipline.

Odredbre generala Putnika za pošte.

Na vse srbske pošte na bojišču in v notranjosti je general Putnik poslal okrožnico, v kateri pod najstrožjo kaznijo nalaga, da se pisma, ki prihajajo od vojakov ali obratno od domačih z bojnega polja, z največjo točnostjo in trudoljubivostjo dostavljajo naslovljencem, kajti, pravi general: »Največja dragocenost, ki gre danes skozi roke poštarjev in poštinih uslužbencev, so pisma vojakov na bojišču, ki s svojimi prsmi branijo koristi svoje domovine.« Dalje odreja general, da se v vseh krajih, koder se nahajajo vojne bolnišnice, v sporazumu z ravnatelji pritegnejo dijaki srednjih šol, da ranjencem, ki ne morejo ali ne znajo pisati, vsak dan na vojno dopisnico napišejo sporočila, ki jih ranjenci žele poslati domov. Ranjencem, ki ne znajo čitati, naj na njih željo prečitajo pisma, ki jih ti dobijo od doma. O težkih ranjencih, ki so morebiti v nezavesti, naj dijaki vsak dan obveščajo stariše po zdravnikovih podatkih. General opominja, da morajo biti ti prostovoljci in prostovoljke: Zdravi, čisti, uljudni, krotke narave in dobrosrčni. Razentega je Putnik odredil, da se vse pošte proglase za vojne, da poštni uradi cel dan delujejo in se sploh vse stori, da se poštni posel vrši čim vestneje in hitreje.

Milost, kralji!

Pod tem naslovom pišejo belgrajski listi: Danes, ko solnce svobode ogreva Skoplje, Dušanovo prestolnico, je najlepša prilika, da se pomiloste vsi tisti, ki jim je bila prisojena kazen od enega leta. Milost, kralji! Naj tudi ti ljudje občutijo žarek svobode in odpustčanja! Splošno pomiloščenje za vse politične in uradniške obsojence od enega leta! Na drugem mestu se isti list zavzema za to, da se zlasti sedaj, ko so vrste srbskih častnikov tako zelo razredčene, reaktivira one častnike, ki so radi raznih okolnosti morali stopiti iz armade, ki pa niso v nobenem slučaju omadeževali svoje časti.

× × ×

POROČILA O VOJNIH DOGODKIH, DOSPELA DANES (PONEDELJEK) DOPOLDNE.

Turki zmagujejo.

Peterburg, 4. novembra. Peterburški brzojavni agenturi se iz Carigrada poroča: Železniška zveza z Odrinom je zopet vpostavljen. Turki so Lüleburgas, Bunarhissar in Babaeski zopet osvojili. Glavni stan se je premestil naprej v Saraj. Bolgari se umikajo. Prišlo so jim na pomoč tri divizije iz Küstendila. Boj se nadaljuje. Turki imajo 10.000 ranjencev, število mrtvih pa je še večje.

Čorlu od Bolgarov zavzet.

Peterburg, 4. novembra. Peterburški brzojavni korespondenci se iz Carigrada poroča: Bolgari so Čorlu zopet osvojili. Turki se v največjem neredu umikajo proti Carigradu.

Turki Rodosto prepustili Bolgarom.

Carigrad, 4. novembra. Turki so Rodosto prepustili Bolgarom.

Turški poraz po angleškem poročilu.

London, 4. novembra. Korespondent »Daily Chronicle« poroča iz turškega tabora: Turški poraz pri Lüleburgasu je največji v celi dosedajni vojski. Turška armada nima sreče. Umikanje turške armade pred Bolgari se da primerjati le umikanju Francozov na Moskvu. Umikalna vrsta je bila celo uro dolga, ker je nastal v turški armadi velikanski nered in so vsi glavo izgubili. Turki so pometali stran puške in pustili topove.

Turki od Grkov pri Solunu poraženi.

London. »Daily Chronicle« poroča, da je grški prestolonaslednik porazil turške čete pri Solunu.

Dnevne novice.

+ **Glede vojnih dogodkov na Balkanu** so se naši čitatelji mogli prepričati, da poročamo strogo stvarno in zanesljivo. Ni se nam niti enkrat primerilo, da bi bili priobčili kako vest, ki bi se bila izkazala za prenaglano, kakor se je to obilokrat zgodilo drugim listom, po katerih sta tako Skader kakor Odrin že davnej padla in podobno. Tudi naši izvorni dopisi iz Cetinja, Beograda in Sofije donajajo res samo zanimivega materiala.

+ **Ugoden čas.** Cuvaj ostane in počenja nova nasilstva. Ogorčenje naroda proti temu stanju je rodilo zopet atentat. Atentat kot tak je obžalovanja vreden, kako pa je nastal, to je razumljivo. Tembolj, ker je doli na jugu, do kate-rega Hrvatska tvori vrata, napočil dan svobode, ker se tam ustanavlja pravkar kraljevstvo Simeona Velikega in Dušana Silnega. Kontrast med tem velikim zgodovinskim dejstvom in tiranstvom, ki ga na Hrvatskem uganja Cuvaj, katerega drži naša diplomacija, je rodil v hrvatskih srcih obupnost, ki je za vse sposobna. Dejstvo, da Cuvaj v teh resnih časih ostane, si je mogoče razlagati le tako, da nekaterim menda ni dovolj samo likvidacije Turčije. Tega se eni vesele, drugi so žalostni. Mi smo žalostni. Toda sila dejstev je močnejša kot čustva, a ki jih ti in oni posamezniki gojimo. Narodi bodo ne glede na to šli svoja pota. Krivdo za to nosijo tisti, ki so bili poklicani Avstrijo ščititi. To so prerese besede, ki smo jih pa napisali, dobro zavedajoč se, kaj pomenijo. Se je telo v nas upanje v pravičnost. Ali poglavitno, v kar zdaj upamo, je narodna samozavest hrvatskega in slovenskega ljudstva. Gospodje avstrijski državniki pa naj mislijo na to, kako bi mogli avstrijski notranji in zunanji politiki dati pravo smer in naj ne zamudijo preveč, da se ne bo kmalu reklo: Et tempus non erit amplius.

+ **Značilen intervju.** »Corriere della Sera« priobčuje sledeče misli avstrijskega politika v »zelo visoki poziciji«: Da Avstro - Ogrska ne zasleduje osvajalnih namenov na Balkanu, temu je dokaz to, da trializma ne podpira, saj bi trializem bil izborna atrakcijska točka za izvenavstrijske Slovence! Naše turkofilstvo temelji v tem, da se onemogoči jugoslovanska država, ki bi bila nevarna za hegemonijo Nemcev in Mažarov. Seveda, če bi bili vedeli, kaj se bo zgodilo, bi saj Sandžaka Turčiji kljub naši prijaznosti do nje ne bi bili vrnili. Kar se sedanjega položaja tiče, želimo prvič, da se garantirajo naše gospodarske koristi, drugič, da Albanija ostane samostojna, ker Adrija ne sme biti ne italijanska ne slovenska. — Taka politična mizerija odseva iz glave avstrijskega politika »v zelo visoki poziciji«! Če so vsi gospodje »v zelo visokih pozicijah« takih misli, potem bo Avstrija res — »in orbe ultima«...

+ **Glasiló kranjskih nemških nacionalcev** se tudi čuti poklicano dajati nam lekcije o patriotizmu. Če pa se nismo ozirali na celo šumo nemških častniških glasov, ki so se te dni nad »Slovincem« ogorčevali, nas tem manj vznemirjajo »Deutsche Stimmen«, kojih mnenje v svetovni zgodovini jako malo v poštev pride. Le to naj nam bo dovoljeno opomniti, kar se patriotizma tiče, da smemo kranjski Slovenci z mirno vestjo reči, da nas naši nemškonalionalni sodeželani v tej stvari gotovo niso nikoli prekašali. Naš patriotizem ima tem večjo moralno vrednost, čimbolj nam je nalagal same žrtve, za zahvalo pa se postopa z našimi brati na Koroškem kakor je Turčija z Armenijo in Staro Srbijo. Patriotizem Nemcev je pa kaj lahka reč, ker jim nese sijajne obresti: šopirijo se po tuji zemlji z večjo

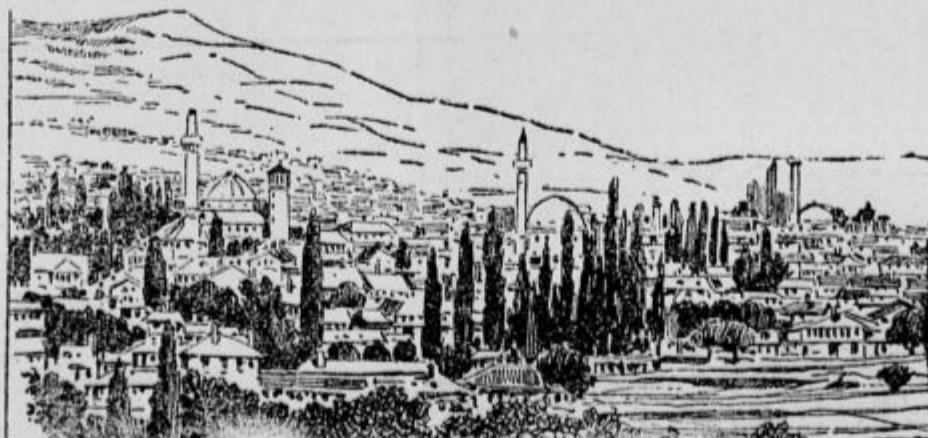
pravico nego domačin in nam najboljši kruh odjedajo. V razmerju do države ni tu nič moralnega, marveč čisto navadna zavarovalna interesna skupnost s to posebnostjo, da se v tem slučaju zavarovanim Nemcem godi neprimerno boljše kot zavarujoči državi, ki je na veliki škodi. Zato naj naši Nemci svoj »patriotizem« le skrijejo; je pre malo idealen, da bi ga nam bilo treba občudovati. Nemcem je blagor njihove narodnosti vedno bil veliko več nego država, mi pa smo dostikrat ravno narobe mislili in delali. Morebiti pride čas, ko najde prva teorija tudi med Nemci v Avstriji več pristašev.

+ **Delegacijsko zasedanje** se je zopet začelo. To zasedanje bo eno najvažnejših v novejši zgodovini Avstro-Ogrske. Vojska na Balkanu in njen naravni vpliv na jugoslovanski problem tako izven naše države kakor v njenih mejah samih bo našla seveda odmeva v avstrijski in ogrski delegaciji, najbolj važna pa bo gotovo vloga, ki jo bodo igrali jugoslovanski poslanci. Kar se tiče naših zastopnikov, vemo, da bodo resnemu času primerno resno in tehtno nastopili in da se slovensko ter hrvatsko ljudstvo lahko zanese, da bodo naši delegati vedeli narodne interese Jugoslovancev braniti pred vsemi drugimi. Ako jih bodo naši državni hoteli upoštevati, prav, ako ne, pače pred zgodovino odgovornost za nadaljnji razvoj dogodkov nanje. Na lepe besede nič več ne damo.

+ **Shod Kmečke zveze v Šmartnem pri Litiji** se je vršil včeraj v društvenem domu. Poroča je državni poslanec kom. svetnik Fran Povše o državnem zboru. Obdelal je predvsem vladne davčne projekte in stališče naše stranke proti njim. S. L. S. se upira obremenitvi revnejših slojev, zlasti malega kmečkega posestva, in je za obdavičenje kapitalistov. Pri trgovinskih pogodbah z drugimi državami se morajo varovati naši kmetijski interesi. S. L. S. je proti vladni predlogi epidemijske postave v sedanji obliki, ker je prestroga proti hišnemu gospodarju. Dež, odbornik dr. Lampe je govoril o pomenu balkanske vojske za nas. Mi smo miroljubni ljudje in nasprotni vojskam, ker vemo, kako gorje pomeni vojska za ljudstvo. Balkanske vojske se pa veselimo: 1. ker smo izkusili na lastnem telesu turško grozovitost in vidimo v turških porazih pravično kazen, 2. ker je ta vojska boj za osvoboditev krščanskega kmečkega ljudstva na Balkanu od predpravic turških slojev, 3. ker so zmage naših bratov na Balkanu tudi naše zmage in povzdigujejo politično veljavo južnih Slovanov v avstro-ogrski monarhiji. Avstrija ne sme ustavljati prodiranja krščanskih državic in varovati turške oblasti! Nato je govoril dr. Lampe o razmerah na denarnem trgu z ozirom na kmečki stan, in priporočal posojilnicam konvertiranje vknjiženih posojil pri deželni banki. Mnogoštevilni poslušavci so izrekli poslušnost in zaupanje.

— **Stavka v Vevčah** še vedno traja. Da bi papirnica prisilila delavce vrniti se na delo, je tožila okoli 60 delavcev, ki imajo tovarniška stanovanja, na takojšnjo izpraznitev stanovanj. Papirnica je vložila tozadevne tožbe pri okrajni sodnici; ker so pa za take spore slučajno pristojna obrtna sodišča, so bile tovarniške tožbe vse zavrnjene in tovarna obsojena na plačilo vseh pravnih stroškov. — Nato je tovarna tožila pri obrtnem sodišču. Obravnava je bila razpisana na preteklo soboto ob 4. uri popoldne. Toženi delavci so prišli pravočasno, ni pa prišel pravočasno tovarniški zastopnik, vsled česar je bila tovarna kontumacirana in tožbe na takojšnjo izpraznitev zopet zavrnjene in tovarna obsojena na plačilo stroškov. Zanimivo je, da je v tožbi tovarna dala vsakemu delavcu eno ali dve sobi več, kakor jih delavci v resnici imajo. Mogoče se je hotela tovarna v lep luč postaviti pred javnostjo. — Preteklo soboto dopoldne se je vršila proti trem vevškim delavcem kazenska obravnava, obtoženim, da so delovoljne delavce ustrahovali in jih ovirali iti na delo v tovarni. Ker se je izkazalo, da so vse trditve neresnične, so bili vsi trije obtoženi delavci oproščeni na veliko jezo nekega višjega tovarniškega gospoda.

— **S puško se je smrtno ponesrečil.** Vodice, 2. nov. Na vernih duš dan okrog 10. ure sta šla Miha Šimnovec p. d. Skubic, posestnik v Vodiceh, in njegov bratranec Miha Žitnik p. d. Kovčec, posestnik v Mestu (Vodice), v bližnji gozd proti Lokarjem na lov. Ko dospeta v gozd, si pripravita orožje, ki sta je nosila v delce razdeljeno in skrito pod obleko. Pri tem sestavljanju »štuca po ameriškem vzorcu« se Mihi Šimnovcu sproži puška in strel mu gre skozi drob in pljuča. Kmalu nato je izdihnil. Ko zasliši bratranec Miha, ki je stal v bližini, strel in vidi na tleh s smrtno se borečega tovariša, divje zakriči: »Miha!« in ko ni odgovora, ves prestrašen domu zbeži. Na

Bitolje (Monastir).

Pri Kumanovu in Kačaniku poražena Zekijeva turška armada beži proti Bitolju. Srbi jih zasledujejo, od juga pa korakajo Grki proti Bitolju. Naša današnja slika predstavlja bitoljsko panoramo. Bitolj šteje 50.000 prebival-

cev, ki so Turki, Arnavti, Vlahi, Bulgari, Grki in Judje. Mesto je znano po svoji industriji in trgovini. Sedanji Bitolj stoji tam, kjer je stalo nekdanje mesto Pelagoma.

Primorske vesti.

Tržaški Slovenci in dogodki na Balkanu.

Na včerajšnjem shodu tržaških Slovencev v Narodnem Domu v Trstu so se sprejele sledeče resolucije:

Slovenci iz Trsta in okolice, zbrani na manifestacijskem shodu v Narodnem Domu v Trstu dne 3. novembra 1912

1. pozdravljajo z najsrčnejsimi bratskimi čustvi boj zvezanih balkanskih držav za osvoboditev onih delov balkanskega polotoka, ki so doslej še ječali pod jarmom turškega barbarstva;

2. izražajo globoko prepričanje, da se v boju balkanskih držav, nobena država, ki hoče veljati za civilizirano, ne postavi proti balkanskim zaveznikom na turško stran;

3. so nadalje kot avstrijski državljani trdno uverjeni, da je Avstrija po svoji zgodovinski misiji, po čustvovanju pretežnega dela avstrij. prebivalstva, kakor tudi po notranjem in mednarodnem gospodarskem položaju Avstrije v svojem lastnem življenjskem interesu poklicana, podpirati svobodni politični, kulturni in gospodarski razvoj jugoslovanskih držav, posebno pa sosedne Črnegore in Srbije;

4. poudarjajo najodločneje, da je za ureditev razmerja naše monarhije napram novemu stanju stvari na Balkanu neizogibno potrebno, da se uredijo notranje avstrijske razmere na podlagi enakopravnosti in avtonomije vseh narodov, enakomerne in pravične zadostitve njihovih kulturnih in gospodarskih potreb, odpravo dosedanjega nesrečnega sistema tlačanja slovanske večine v prid hegemoniji pri privilegovanih narodih;

5. izjavljajo konečno, da je usoda slovenskega naroda zvezana z usodo balkanskih Slovanov in da je edino v skupnosti jugoslovanskih kulturnih, gospodarskih in političnih interesov z jamčena bodočnost slovenskega naroda, vsled česar slovesno proglašajo: da se slovenski narod nikdar in pod nobenim pogojem ne pusti odtrgati od krvnih hrvatskih in srbskih bratov.

Na shodu sta govorila dr. Wilfa in dr. Ryba. Po shodu so donele slovenske himne. Po shodu je množica manifestirala pred srbskim konzulatom, kjer je posegla vmes policija. Nekaj oseb je bilo aretiranih.

P V cerkvi umrl. Iz Trsta se nam poroča: Pri nas je današnji dan praznik sv. Justa, mučenika tržaškega in zavetnika tržškega mesta z okolico. Sicer ne več zapovedan praznik, kakor poprej, a ljudstvo ga praznuje z vso resnobo. Zlasti je cerkev sv. Justa ta dan krasno opremljena in premnogo ljudstva jo obiskuje. Danes ob 10. uri se je imela uprav začeti slovesna sv. maša, ki jo služi vsako leto škof, kar omedli v prvih, za dostojanstvenike pripravljenih klopih cerkveni ključar dr. Lorenzutti. Redarji ga primejo in odnesejo v zakristijo, kjer je v par trenutkih umrl. Pokojnik je bil primarij v civilni bolnici, dolgoletni ključar pri sv. Justu, vrl katoličan in sploh Tržačan starega kova, ki se je zavzemal za vse dobro, lepo in pravo.

P Smrtna kosa. Danes so pokopali gospo Marijo Kutin, soprogo značnega trgovca s kolonijalnim blagom g. Josipa Kutina v Gorici. Dočkala je le 37 let starosti in je umrla po daljši in mučni bolezni.

— Plačila je ustavila tvrdka za pohištvo M. Mirkovich na Reki. Pasiva znašajo 301.000 K, aktiva 155.000 K. — V Trstu je prišlo v konkurz zidarsko podjetje Roberta Jezirška.

Zemljevid bojišča, neobhodno potreben za vsakega, ki zasleduje velike vojne dogodke na Balkanu se dobi v Kato-laški Bukvarni v Ljubljani. — Cena K 1'20, po pošti 10 v več.

Finžgarjev roman »Pod svobodnim solncem«, ki ga je izdala ravnokar Kato-liška Bukvarna kot 10. zvezek Lepo-v slovenskem leposlovju in danes ob vojnih dogodkih na Balkanu še poseb-no aktualen.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 4. novembra 1912.

Pšenica za april 1913 . . . . . 11'48
Rž za april 1913 . . . . . 10'41
Oves za april 1913 . . . . . 11'02
Koruza za maj 1913 . . . . . 7'98

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306'2 m, sred. tlak 736'0 mm

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
2	9. zveč.	739'0	1'5	sl. sever	jasno	
3	7. zjut.	737'1	2'6	sl. svzh.	"	0'0
	2. pop.	735'2	8'4	sl. vzh.	del. jasno	
3	9. zveč.	738'6	0'3	sr. sever	jasno	
4	7. zjut.	740'6	2'8	sl. svzh.	megla	1'0
	2. pop.	741'5	7'0	sl. svzvh.	del. obi.	

Srednja predvčerajsna temp. 3'5°, norm. 6'9°.
Srednja včerajsna temp. 2'0°, norm. 6'6°.

Sunlight Smilo

762 V.

razvnema srca vseh gos-podinj po beli čistoti in lepem vonju, ki ga daje perilu. In kako lahko pe-remo s tem milom! Samo namazati treba, neko-liko časa pustiti, nato izprati in razobesiti. Nepotrebno vsako drg-nenje, kuhanje in par-jenje! Ravnajmo se po navodilu!

Kosi po 8, 16 in 30 h.

Našemu dobremu in obče znanemu
g. Karlu Tauses
gospodarju in lastniku hotela »Lloyd«
čestitamo
k njegovemu slavnemu imendanu vsi
njegovi uslužbenci.

Praktično urejena, s šoto izolirana, lesena

ledenica

in

železna, pred ognjem varna blagajna (št. 4)

se poceni odda. — Blagajna se eventuelno zamenja s kako drugo večjo. — Dopise pod »Takoј« na upravništvo lista. 3475

Vsem sožalujočim, kateri so nam ob nepričakovani izgubi naše ljubljene matere z mnogoterimi izrazi sočutja olajšali boleost in tudi onim — zlasti čč. gg. duhovnikom in drugim blagim vdeležencem iz Ljubljane — kateri so pokojnico spremili k večnemu počitku; posebej še gospodu kaplanu A. Tomelju, ki je rajnico še v njenih zadnjih urah trikrat obiskal, in gg. zdravnikoma Dr. Högljerju in Dr. Levičniku, ki sta nemudno prihitela k njeni smrtni postelji in nam tako vsaj pomirila vest, da smo naši materi v bridki nezgodi storili, kar smo storiti mogli; vsem torej, imenovanim in neimeno-vanim, bodi stoterni plačnik neskončno dobrotljivi Bog!

Zgornja Šiška, 4. novembra 1912.

Dr. Alojzij Merhar,

v imenu ostalih žalujočih.

3484

Najlepša ugodnost

je sedaj za resno misleče reflektante. — Z nekaj premoženjem ali pa z garancijo se dobi takoј

glavna trgovina

s filijalko vkup ali posamezno; prometa je preko 100.000 K v velikem kraju na deželi. Najugodnejši pogoji. Stroka: mešana trgovina. Vzrok oddaje. ker se je prevzelo veliko podjetje najnovejše vrste, Ponudbe z navedbo premoženja in kdaj se lahko prevzame se pošlje pod »Ugodnost 1913/3480« na upravništvo tega lista. 3480

Sukneno blago

za moške obleke se kupi najbolje pri R. Miklauc v Ljubljani. 2933 1

Velika izbira. — Zanesljive cene. — Na zahtev se tudi izdelovanje oblek preskbi.

Pozor! 3302 3 Pozor! Sodarij in mizarij!

Na prodaj je: žaga-tračnica (Bandsäge), 2 cirkularni žagi, skobelni stroj, žaga cilindrica, stroj za prirezavanje in vto-renje dog, stroj za obrezavanje dnov, stroj za žamanje dog, velik brus, ostrilni stroj, mehanični stroj za brušenje žag, tračnice, 3 železni vozovi, kovaško orodje itd. — Več se izve pri tajništvu »Živino-rejske zveze« v Šmarci, pošta Kamnik.

V soboto, dne 2. novembra je bila odpeljana iz št. Vida nad Ljubljano mlada

škotska ovčarska psica

pol leta stara, 60 cm visoka, rujave temeljne barve z belimi lisami. Osebe (3), ki so jo odpeljale, naj jo takoj vrnejo, sicer se takoj naznanijo sodniji Komur je o tem še kaj več znanega, naj izvoli sporočiti An-tonu Kromžarju, ključavničarskemu mojstru v št. Vidu nad Ljubljano. Pred nakupom se svari. 3479

Zahvala.

Povodom smrti naše nepozabne so-proge, matere, tašče, stare matere in svakinje nam je došlo toliko dokazov iskrenega sočutja, da nam ni mogoče zahvaliti se vsakemu posebej drugače kot z najgloblje čutečim: »Bog plačaj!« Zahvaljujemo se za mnoge krasne vence, za ljubeznivo udeležbo pri po-grebu, za doposlane nam tolažilne be-sede, — vsem, vsem —

Prav posebno pa se zahvaljujemo velenjenim gg. deželnim uradnikom za vse nežno sočustvovanje, ki so je izkazali z iredno krasnim vencem ter številno udeležbo pri sprevedu na zad-njem potu, na čelu velenj. gospod ravnatelj deželnih uradov I. Zamida, velec. g. dr. Evg. Gallatia, ki je dolgo vrsto let, posebno pa v zadnjem času po dnevu in ponoči, neumorno in tako požrtvovalno stal ob strani dragemu pokojniku; istotako se zahvaljujemo gg. nadpaznikom in paznikom deželne prisilne delavnice za krasni darovani venci in ljubeznjivo spremstvo na našem zadnjem, najtežjem potu.

Ljubljana, dne 2. nov. 1912.

3475

Rodbina Pavločič.

STANOVANJE

s tremi sobami v tretjem nadstropju v Sodnjski ulici 4. se takoj odda. Več pove Alojzij Vodnik, kamnosek, Kolodvorska ulica.

Išče se popolnoma izurjeni

strojnik

ki ima izpit za kurjača pri parnih kotlih in kot strojevodja. Zahteva se, da zamore po-pravljati samostojno vsakovrstne stroje in da je tudi elektrotehnično izurjen. Zmožen mora biti slovenščine in nemščine v govoru in pisavi. — Ponudbe, katerim naj bodo pri-ložena spričevala v prepisu, sprejme uprav-ništvo tega lista pod R. G. 5/3444.

V boljšo ljubljansko hišo se išče dobra

kuharica

ki bi morala pomagati tudi pri pranju perila. Plača dobra. Naslov pove uprav-ništvo »Slovenca« pod št. 3481.

Vinska klet v »Unionu«

se otvori v torek dne 5. novembra

Točila se bodo izključno priznana dobra vina Kranjske deželne vinarske zadruga pod stalnim nadzorstvom iste. — Cene vinu zelo nizke. — V kleti se bodo dobivala izvrstna gorka in mrzla jedila. ::

Za obilen obisk se priporoča

:: **„UNION“**

Kranjska deželna vinarska zadruga

naznanja, da se v bodoče opuste vinske po-skušnje, ker se bodo vina imenovane zadruga v isti priznani kakovosti in isti množini kakor v poskuševalni kleti točila od torka dne 5. no-vembra naprej v vinski kleti hotela »Union«. Vse prijatelje dobre vinske kapljice vabi pod-pisana zadruga da mnogoštevilno posečajo novo otvorjeno klet. — Z odličnim spoštovanjem

:: **Kranjska deželna vinarska zadruga**

Lepa priložnost! Trgovci in obrtniki!

Proda se iz proste roke v Železnikih na Gorenjskem 3461

veliko posestvo

ležeče tik glavne ceste na solnčnem in prometnem kraju pred trgovom, obstoječe iz hiše s staro gostilno in novim prostorom za prodajalno ali drugo porabo. Zraven se nahaja veliko gospodarsko poslopje, 25 metrov dolgo, s ploščami (škrijem) krito in močnim podstrešjem. — kovačnica, V prtiličju se nahaja stara blev in skladišče, zgoraj stanovanje, po prenaledbi za razne obrti zelo ugodno. — Proda se hiša in gospodarsko poslopje vsako zase ali skupno s pripadajočim vrtom okoli teh dveh poslopij. — Po dogovorjenemu kupu se lahko posestvo takoj prevzame. Prodaja Lorenc Boncelj, trgovec in posestnik Železniki nad Skofjo Loko (Gorenjsko).

Čedno, suho

3469

stanovanje

2 sobi, kuhinja s pritliklinami eventuelno 1 soba s kuhinjo in pritliklinami se išče za februar termin. Ponudbe na »Stanovanje 1913« na upravništvo.

3328

smrekovih hlodov

proda županstvo na Jezerskem potom javne dražbe, ki se vrši dne

19. t. m. ob 2. uri pop. pri Stularju. 3445 (3)

Odda se

3462

gostilniški lokal

z velikim steklenim salonom in vrtom, dalje

lokal za trgovino in stanovanja

na Tržaški cesti 21 (nasproti Tobačne tovarne).

Priporočam se domača najnovejša konfekcijska trgovina Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3.

Sprejemajo naročila po meri ter se izvrše točno in solidno.

1183

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

varni promet do 31. dec. 1911
čez 82 milijonov kron

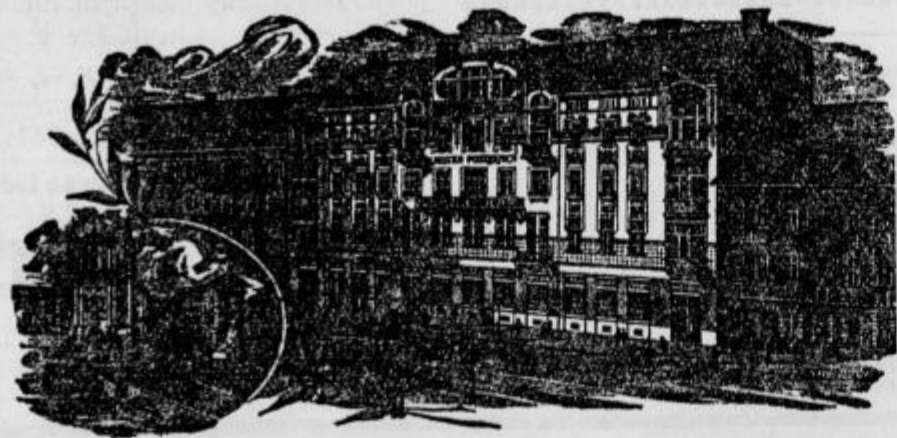
Lastna glavnica K704-939-27

Stanje vlog dne 31. decemb. 1911
čez 22 milijonov kron

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, prtiličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih 4-50 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštne - hranilnične položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvo) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantneje eskomptujejo

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. — Josip Siška, stolni kanonik, podpredsednik — Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano Dr. Jostp Dermastla, Anton Kobl, posestnik in trgovec, Breg pri Borovnici. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blaginik »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

Priporočam se največja zaloga oblek

Nizke cene!

za gospode in dečke

A. Lukič

Trdno najnovejša konfekcija

za dame in deklice.

Solidna postrežba!

Nizke cene!

DUNAJ

LONDON

PARIS

RIM

3380

MASTIN

ki se dobiva pri vsakem trgovcu. Svetovnoznan doktorja pl. Trnkóczyja kranjski redilni in varstveni prašek za živino. Na razstavih je dobil prve medalje, od živinorejcev na tisoče zahvalnih pisem. Dobiva se po pošti, najmanj pet zavojev za 3 K 30 v.

Olimpija krema brez maščobe, lepotilo prve vrste, je najboljša in najuspešnejša sredstvo za odstranjenje vsakovrstnih kožnih napak, kakor so pege, izpuščaji, lišaji, mozoli itd. Mali lonček K 1-20, veliki lonček K 2-.

Olimpija puder rožnat, bel in creme, daje licu svežo in posebno sijajno mladostno polt, in je popolnoma neškodljiv. Skafulja 1 K 50 v.

Pomada za rast las krepi lasišče in zabranjuje izpadanje las. Lonček 1 K 20 v.

Osipalo prašek za otroke in odrasle, vojake, turiste. — Karton 30 vin.

Mazilo zoper ozeblin. Sredstvo zoper ozeblin. — Lonček z navodilom o rabi 80 vin, tucat 8 K.

Otroško mazilo je za otroke z ožuljenimi mesti. — Lonček z navodilom 40 vinarjev, tucat 4 K.

Lekarna Trnkóczy, zraven rotovža, v Ljubljani.

Razpošiljanje po pošti. — Prva največja eksportna trdnica. — Preizkušeno lekarniško blago Drogerijske cene. — Mastin za živinorejce. — Telefon 190 3481

Št. 8747 V. u.

Poziv

k

zglasitvi nabornikov.

Mestni magistrat glede rednega nabora leta 1913 razglašam:

1. Vsem v Ljubljani stanujočim leta 1890, 1891 in 1892 rojenim mladeničem, ne glede na njih rojstni ali pristojni kraj, se je

tekem meseca novembra 1912

v mestnem vojaškem uradu, v Mestnem domu, I. nadstropje

k zabeleži osebno zglasiti.

2. Nabornikom, ki niso pristojni v Ljubljano, je prinesiti s seboj izkazila o rojstvu in pristojnosti (rojstni in domovinski list).

3. Začasno odsotne ali bolne nabornike smejo zglasiti starši, varuhi ali pooblaščenec.

4. Nabornikom, ki hočejo uveljaviti eno ali drugo v §§ 29 (duhovni in kandidatje duhovskega stanu), 30 (posestniki podedovanih kmetij), 31 (vzdrževalci rodbin) in 82 (učitelji in učiteljski kandidatje v nadomestni rezervi), dalje v § 20 (osiguranje le dveletne aktivne službe) v. z. navedenih olajšav, je opremljene prošnje od meseca januarja 1913 dalje do glavnega nabora vlagati pri politični oblasti, ali pa na dan glavnega nabora pri naborni komisiji (§ 45).

5. Za slučaj, da je pravica do olajšave po §§ 30 in 31 v. z. obstajala že pred nastopom aktivne službe, pa se do nastopa aktivne službe ni uveljavila, ne da bi se zamuda zadostno opravičila, stopi pravica do uvrstitve v nadomestno rezervo šele ob splošni izmeni moštva v veljavo.

6. Opremljene prošnje za nabor izven pristojnega nabornega okraja je vsekako vlagati o priliki zglasitve in obenem se lahko dokaže in uveljavi pravica do ene ali druge v §§ 29, 30, 31 in 82, dalje v § 20 v. z. navedene olajšave.

7. Določila pod 4, 5 in 6 veljajo tudi za olajšila po § 82 v. z. za določeno prehodno dobo.

8. Opremljene prošnje za priznanje olajšave po § 32 v. z. (priznanje olajšila vzdrževalcem rodbin in kmetovalcem, ako nimajo polne postavne pravice po § 30 in 31 v. z.) je od meseca januarja 1913 dalje pa do nastopa aktivne službe vlagati pri pristojni politični oblasti. Za slučaj, da je pravica do olajšave obstajala že pred nastopom aktivne službe, pa se do nastopa aktivne službe ni uveljavila, ne da bi se zamuda zadostno opravičila, stopi pravica do uvrstitve v nadomestno rezervo šele ob splošni izmeni moštva v veljavo.

9. Kdor preze dolžnost zglasitve ali sploh iz vojnega zakona izviraajoče dolžnosti, se ne more opravičevati s tem, da ni vedel za ta poziv ali dolžnosti, ki izvirajo iz vojnega zakona.

10. Nabornik, ki opusti zglasitev, ne da bi ga ovirala kaka nepremagljiva ovira, se kaznuje zaradi prestopka z denarno globo do 200 K, odnosno s temu primernim zaporom.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 15. oktobra 1912.

Župan:

Dr. Ivan Tavčar I. r.